

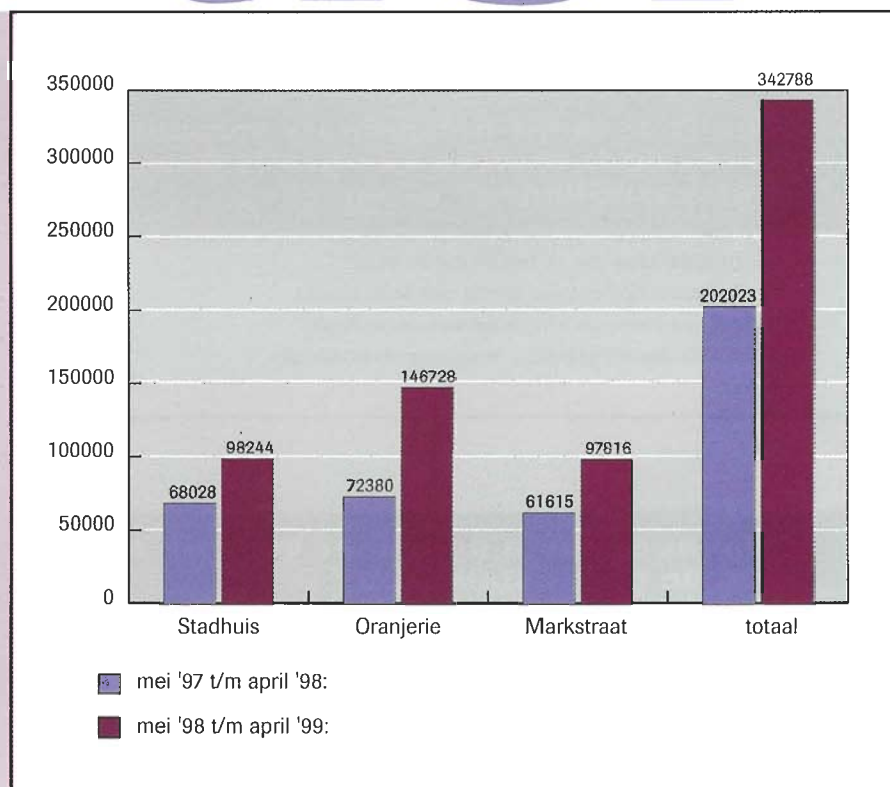
Bewaakte fietsenstallingen in Apeldoorn: *Niet voor niets*

Gratis bewaakte fietsenstallingen. Geen fietser zal er bezwaar tegen maken, maar leidt het ook tot méér gebruik van de stalling en tot meer fietsers? Apeldoorn nam de proef op de som, en maakte vier stallingen 'tolvrij'. Het resultaat overtrof de verwachtingen.

Uit een onderzoek dat in 1997 werd gehouden, blijkt dat 17% van de Apeldoorners de fiets niet in de bewaakte stalling parkeert, omdat men die te duur vindt. Van het gratis maken van de fietsenstallingen in de binnenstad kan men dus positieve effecten verwachten. In de eerste plaats wordt het weer wat aantrekkelijker om de fiets te pakken om de binnenstad te bezoeken, en daardoor zullen wellicht meer mensen de auto laten staan. Verder zal naar verwachting het probleem van her en der rondslingerende fietsen buiten de stallingen verminderen. En meer fietsen in de bewaakte stalling, betekent minder fietsdiefstal. In het uitgaansgebied ten-

gratis!

Aantal fietsen voor en na invoering van het gratis bewaakt stallen per 30 april 1998.

slotte zou een gratis stalling een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van autorijden onder invloed.

Om te bezien of die effecten in werkelijkheid ook optreden, is in Apeldoorn besloten een proef te houden. Vanaf 30 april 1998 is het bewaakt stallen van fietsen in de binnenstad gratis. Het gaat om drie bewaakte dagstallingen ten behoeve van met name winkelbezoekers (samen 1082 plaatsen) en een nachtstalling ten behoeve van het uitgaansleven (364 plaatsen).

Proef

Een dergelijke proef is niet geheel zonder risico. Als de proef niet het gewens-

te resultaat oplevert, is het moeilijk om de stallingprijs weer op het oude niveau te brengen. Daarom is in de begeleidende publiciteitscampagne benadrukt dat het hier een proef betreft, en zijn ook de resultaten steeds duidelijk gecommuniceerd. Mocht de proef niet succesvol verlopen, dan is er in ieder geval meer begrip voor beëindiging van het experiment.

De Felua-Groep, die de drie dagstallingen exploiteert, is door de gemeente gecompenseerd voor de opbrengstenderving. Deze gemeentelijke kosten worden gedekt uit het Bereikbaarheidsfonds, waarin de opbrengsten van de (auto)parkeermeters,-automaten, en

-garages worden gestort. Uit het fonds worden bijvoorbeeld ook het voordeliger buskaartje van en naar het centrum op koopavonden en zaterdagen betaald (het Piektarief).

Nieuwe klanten

Vooraf is vastgesteld dat de maatregelen als geslaagd worden beschouwd als na een jaar het totaal aantal stallers van de drie binnenstadstallingen met minimaal 30% toeneemt. (De uitgaansstalling Caterplein is hierbij niet meegenomen, omdat deze stalling op de uitgaansavonden altijd al zo goed als vol staat.)

Voor en na invoering zijn tellingen

Tabel 1. Wat is er in uw fietsgebruik veranderd sinds de invoering van gratis bewaakte fietsenstallingen? (n=166)

78%	fiets bewaakt stallen i.p.v. de fiets onbewaakt stallen
11%	fiets bewaakt stallen i.p.v. met de auto naar de binnenstad
7%	fiets bewaakt stallen i.p.v. met de bus naar de binnenstad
2%	met de fiets bewaakt stallen i.p.v. te voet naar de binnenstad
2%	anders

Tabel 2. Wanneer zou u nog meer gebruik maken van de gratis stallingen? (n=499)

61%	maakt al maximaal gebruik
8%	als er meer plaats in de bewaakte stallingen komt
5%	als er ook opbergvoorzieningen komen voor bijvoorbeeld boodschappentassen e.d.
4%	als er meer bewaakte stallingen in de binnenstad komen
3%	"anders": betere toegankelijkheid (geen pilaren en geen hellingbanen)
3%	ruimere openingstijden (ook i.v.m. uitgaan)
1%	betera bewegwijzering naar de bewaakte stallingen

Tabel 3. De meest genoemde redenen voor bezoek aan de (bewaakte fietsenstalling in de binnenstad. (n=765)

61%	boodschappen doen en/of winkelen in de binnenstad
21%	bezoek aan markt
6%	werk bij een winkel
3%	'anders': uitgaan/stappen
2%	'anders': gemeentehuis
1%	'anders': bibliotheek
1%	werk bij een kantoor/bedrijf
1%	bezoek familie/vrienden/kennissen

gehouden, maar ook is onderzocht wat de mening van de gebruikers is en zijn de cijfers ten aanzien van diefstal naast elkaar gezet.

Voor het achterhalen van de gebruikersmening zijn in de bewaakte fietsenstallingen Stadhuis, Oranjerie en Marktstraat mondelinge enquêtes afgenomen. Per dag is getracht 100 enquêtes per stalling af te nemen, zoveel mogelijk gelijkelijk per dagdeel verdeeld, waarbij ook de donderdagavond is meegenomen.

Uit de enquêtes en de tellingen blijkt dat alle stallingen beter worden gebruikt, waarbij de toename in de Oranjerie het grootst is. Door de gratis bewaakte fietsenstallingen in de binnenstad is het gebruik van de betaalde bewaakte NS-stalling niet afgenomen.

Gebruikers blijken vrij 'stallingvast': men stalt voor ruim 80% in dezelfde stalling. Het gemiddeld aantal keren dat men gebruik maakt van een bewaakte stalling is toegenomen van 5,33 keer per maand naar 7,66 per maand. Van het totaal aantal geënquêteerden blijkt 25% nieuwe klanten te zijn en blijkt 8% nu vaker de stallingen te gebruiken dan in de betaalde situatie.

Aan de groep gebruikers die voordat het bewaakt stallen gratis werd nog niet of nauwelijks stalden, is gevraagd waarom zij nu wel (meer) gebruik maken van de bewaakte stalling. 42% antwoordde 'omdat het nu gratis is' en 6% omdat men nu pas op de hoogte is van het bestaan van bewaakte stallingen.

Verder is aan de groep gebruikers, die voordat het bewaakt stallen gratis werd nog niet of nauwelijks stalden, gevraagd wat er voor hen sinds de invoering van gratis bewaakt stallen is veranderd met betrekking tot het fietsgebruik. De antwoorden zijn weergegeven in tabel 1.

Het blijkt dat de maatregel met name een groot effect heeft gehad op het aantal 'los' gestalde fietsen in het voetgangersdomein. Een kleine 80% is 'van de straat' gehaald. Verder heeft 11% door het gratis stallen de auto laten staan voor hun bezoek aan de binnenstad. De maatregel 'gratis bewaakte fietsenstallingen' concurreert in een beperkte mate (7%) met de bus (Piektarief op donderdagavond en zaterdag overdag: voor f 1,- retourtje naar de binnenstad). Ook is gevraagd onder welke voorwaarden men nog meer gebruik zou maken van bewaakte stallingen. Daarbij valt op dat 61% aangeeft al maximaal gebruik

Uitvoeringsbedrijf op ma...

Steun voor gratis bewaakte stallingen

een onzer verslaggevers

"Een on...

het voor een jaar moeten zijn om de mensen aan het voordeel van bewaakt stallingen te laten wennen. De diensten worden op termijn niet "gewaardeerd". Het GPV-raadslid

worden. Vooral vlak na middernacht. Verder deed de partij het voorstel om bij de gratis bewaakte fietsstallingen de boodschappen te bezorgen. Het CDA was eveneens met het plan in. "Ik wil het leestje niet bederven, maar je loopt wel het risico dat veel mensen hun fiets niet in de stallingen zetten omdat ze maar moeten zijn

ADVERTENTIE

Een jaar gratis bewaakt fietsen stallingen

Gratis bewaakte fietsenstalling

Aan het gratis maken van de fietsenstallingen is ruime publiciteit gegeven. Bij de start van de proef was al 70% van de geënquêteerden op de hoogte. De plaatselijke krant is daarvoor een beter medium dan de gemeentefin, blijkt uit het gebruikersonderzoek. De Apeldoornse Courant noemt 35% als informatiebron. Het gemeentelijk huis-aan-

gecompenseerd voor de opbrengstdiver...
De proef...
Wees zuinig op je fiets...
...voor niets

huisblad (inmiddels Apeldoorn Totaal genaamd) steekt daarbij schril af met 5%. Opvallend is verder dat 37% de boodschap bij de stalling opving. Dit zullen veelal de vaste gebruikers zijn (vanuit de betaalde situatie) en deels ook toevallige voorbijgangers. De mond-op-mondreclame scoort ook vrij aardig met 12%.

te maken van de voorziening. (tabel 2). In tabel 3 staan de redenen weergegeven om met de fiets een bezoek te brengen aan de binnenstad, en de bewaakte stalling. Het zijn gemiddelden, want per stalling variëren de motieven. De drie binnenstadstallingen worden in beperkte mate ook voor woonwerkverkeer gebruikt. De geënquêteerden beoordelen desgevraagd de kwaliteit van de bewaakte stallingen in 96% van de gevallen positief. 1% kwalificeert deze als slecht.

Fietsdiefstal

Het totale aantal fietsendiefstallen in het centrum is na het gratis maken van de bewaakte stallingen met 25% afgenomen. Vergeleken zijn de perioden mei '97-jan'98 en mei '98-jan. '99. Het aantal geregistreerde fietsdiefstallen daalde in die periode van 406 naar 304.

Rond het uitgaansgebied Caterplein is een toename te zien, maar dat heeft te maken met het feit dat de stalling in de betaalde situatie al nagenoeg vol was. De vraag naar bewaakte stallingsplaatsen is door het gratis bewaakte stallingen daar wel toegenomen, alleen is het aanbod daar nog niet meegegroeid.

Meer fietsen

Inmiddels is het proefjaar voorbij en zijn de effecten op het gebruik bekend. Voor de drie stallingen samen blijkt het gratis stallingen een stijging van 70% te hebben opgeleverd (zie grafiek). De doelstelling (toename met 30%) is dus ruimschoots gehaald. Al na negen maanden werd het hiervoor te halen aantal stallers overschreden.

In 1997 is op een donderdag en een zaterdag in het kader van het Fietsparkeerplan Binnenstad een fietstelling in de Apeldoornse binnenstad verricht. Het studiegebied is hiervoor onderverdeeld in secties. Dit zijn straten, straatdelen, stallingen of pleinen, waar feitelijk de fiets geparkeerd kan worden. Ook straten zonder fietsparkeervoorzieningen hebben dus een sectienummer

gekregen. De telling had zowel betrekking op de aanwezige voorzieningen (beugels, klemmen en dergelijke), als op het gebruik ervan. Deze telling is in 1999 herhaald. Voor het hele onderzoeksgebied zijn op het drukste moment van de dag de volgende verschillen te zien:

- een toename van 97 onbewaakt gestalde fietsen op donderdag (+ 9%) en
- een afname van 514 onbewaakt gestalde fietsen op zaterdag (- 21%).

Het betreft hier wel een momentopname en in dat geval zijn de weersomstandigheden een redelijk grote invloedsfactor.

In het kader van het Uitvoeringsprogramma 1999 van de Fietsnota heeft het gemeentebestuur inmiddels besloten

tot voortzetting van het gratis bewaakte fietsen stallingen in de binnenstad van Apeldoorn.

Kortweg

- De bewaakte fietsenstallingen in het centrum van Apeldoorn zijn gratis te gebruiken.
- Dat heeft ertoe geleid dat het gebruik is toegenomen met 70% en het aantal fietsendiefstallen met 25% is gedaald.
- Van de klanten van de bewaakte stalling zegt 11% nu de fiets te nemen in plaats van de auto.

foto: G. Straaman

De nieuwe gratis-bewaakte-stalling, net voor de opening

De Nijmeegse binnenstad ondergaat een gedaanteverwisseling. In het Uitvoeringsplan Openbare Ruimte Binnenstad (UPOR) zijn de herinrichtingsplannen verwoord. Uitgangspunt van het UPOR is de voetganger, bij hem ligt het primaat. Op diverse wijzen wordt daaraan invulling gegeven. Het autovrije gebied is vergroot, overbodige obstakels (reclame-uitingen, straatverlichting hangt tussen winkelpanden) zijn verwijderd en er is gekozen voor vlakke bestrating.

Hoe omgegaan zou worden met de fiets in de binnenstad lag wat minder eenvoudig. Volgens het UPOR zou niet meer mogen worden gefietst en gestald in het kernwinkelgebied. Fietsen zou kunnen tot de rand van het kernwinkelgebied, daar zouden opvangstallingen gerealiseerd worden.

De gemeenteraadsverkiezingen van 1998 veranderden deze uitgangspunten enigszins; het nieuwe College besloot het fietsen in drie winkelstraten toch toe te staan. De vraag die volgde was: hoe om te gaan met het stallen?

Het creëren van een aantrekkelijk verblijfsklimaat voor het winkelend publiek blijft voorop staan. Voor het hele kernwinkelgebied is daarom een stallingverbod van kracht tijdens winkeltijden. In

de A.P.V. zijn stallingvoorschriften opgenomen: buiten de daarvoor bestemde voorzieningen mogen fietsen niet gestald worden. (Overigens gaat het handhavingsbeleid uit van het bestaan van een kwartiertje stallen.)

Daarnaast wil Nijmegen het bezoek aan haar binnenstad met de fiets stimuleren. De locaties van de zes opvangstallingen uit het UPOR waren zo gekozen dat zij langs de aanrijroutes lagen tegen het winkelgebied aan. Uit onderzoek onder centrumbezoekers (die met de fiets naar het centrum zijn gekomen) blijkt bijna 65 procent langer dan één uur in het centrum te verblijven. Voor deze groep vormen de opvangstallingen een prima alternatief. Alle zes de opvangstallingen uit het UPOR worden dan ook gerealiseerd.

Kortparkeren

De groep waarvan het centrumbezoek korter duurt dan één uur, blijkt de fiets met name te stallen voor V&D en HEMA en bij de toegang van een winkelpassage. Voor de V&D en HEMA komt dan ook een cluster van fietsklemmen terug. In de nabijheid van de winkelpassage was een voormalige bewaakte rijwielstalling, deze is weer geopend (in beheer van gemeente).

Lange openingstijden

Om fietsers te verleiden gebruik te maken van de stallingen is ervoor gekozen drie van de stallingen bewaakt en gratis te maken. De andere zijn onbewaakt. De openingstijden zijn ruim gekozen, mede uit het oogpunt van fietsendiefstal; van 10.00 uur tot 04.00 uur. Met de exploitant van de enige particuliere stalling in het centrum is een regeling getroffen. De gemeente betaalt een vergoeding waardoor in zijn stalling de fiets ook gratis en bewaakt gestald kan worden. De openingstijden van deze stalling zijn gelijk aan de winkeltijden.

Sinds mei 1999 zijn inmiddels twee bewaakte rijwielstallingen gratis. Waar voorheen deze stallingen zelfs op zaterdagen niet optimaal gebruikt werden, komt het nu voor dat zij op doorde-weekse dagen vol staan. Het is nog te vroeg om aan te geven of het fietsgebruik ook is toegenomen. Eerst zullen de andere stallingen gerealiseerd moeten worden.

Wanneer alle rijwielstallingen gereed zijn, kent de Nijmeegse binnenstad een capaciteit van 1750 klemmen in gratis bewaakte stallingen. Daarvan zijn op dit moment 1300 klemmen gerealiseerd. In 2010 zal het totaal aantal fietsplaatsen rond de 3500 moeten liggen.

De dekking van de exploitatie van de gratis bewaakte rijwielstallingen is gevonden in de verhoging van de parkeergaragetarieven. Ook het toezicht op het stallingverbod wordt gedekt uit deze verhoging.

Angela Barendregt
Gemeente Nijmegen